

Ek - 1980 - 5

EESTI KIRIK

SISUKORD:

R. Koolmeister, Kutsu mind Ismaeliks	161
V. Jürjo, Kuule oma laste palveid	163
K. Uustalu, Mingi kummaline valgus	164
Sv. Danell, Tõuse üles, söö, sest sul on pikk tee ees	165
U. Soom, Tänu Sulle tean	167
E. Romot, Taru Maarja kirik aegade voolus	168
K. Veem, Tähised ja rööpnähtused	170
H. Jaanus, Tänapäeva noorte usulisest ellusuhtumisest	173
Kilde Göteborgi ja Lääne-Rootsi kog. tegevusest, V. Piirsalu	177
Vancouveri Peetri kog. 30-aastane — L. Pütsep	180
Th. Vaga, Ristimine aga mitte selle lahjendamine	183
V. Mänd 50 a. — K. Veem	187
O. Puusepp. In memoriam — R. Kiviranna	188
O. Pastik. In memoriam — R. Kiviranna	189
H. Pöld. In memoriam — T. Pöld	190
Juudi tarkus — tõlkinud E. Köpp	192

K a a s:

Tartu Maarja kirik.

Kiriku nurgakivi pandi 1834. Ehitustööd algasid 1836 major Lukini plaani järgi. Kiriku pidulik pühitsemine toimus 11. jaanuaril 1842. Kirik hävis sõjatules 1941. Hiljem ümber ehitatud võimlaks. Vt lähemalt E. Romoti artiklit lk. 168—170

Vastutav väljaandja (ansvarig utgivare): piiskop Sven Danell

Peatoimetaja: praost teol. lic. Richard Koolmeister

Aadress, Mandelblomsgatan 15, S-722-25 Västerås, Sweden

Majandusjuhataja: rer.oec. Voldemar Palm. Aadr. Box 450.74. S-104 30 Stockholm

Arostryck Uppsala 1980

EESTI KIRIK

30. aastakäik

September-oktoober 1980

Nr. 5

Kutsu mind Ismaeliks

RICHARD KOOLMEISTER

Luther on loonud ristiinimese vabaduse mõiste, mille ainsaks raamiks on vastutus Jumala ees. Ta kaotas ka Piibli eestkostmise alt ning püüdis seda teha igale ühele loetavaks ja mõistetavaks rahva- raamatuks. Luther oli optimist. Ta arvas, et inimene otsib Piiblist selgust oma ristiinimese vabaduse ja seotuse mõistmiseks. Inimene on täiesti vaba aga ta on ka samaaegselt sulane. Aga ta ei ole olenev kellegist teisest kui ainuüksi Jumalast, ta on Jumala sulane, Jumala teenistuses, Jumalast olenev ja Jumala päralt.

Luther eksis kui ta arvas, et inimene otsib Piiblist vabadust mida Jumal inimesele kuulutab. Inimene on otsinud Piiblist hoopis midagi muud. Ta on otsinud oma seisukohtade ja arvamide õigustamist.

Näiteks, Läti Henrik õigustab om kroonikas Piibli abil meie kodumaa vallutamist ristirüütlite poolt. Eestlased omakorda õigustasid, pärast eestikeelse Piibli ilmumist (1739), maalt pagemist Vinnadesse. Eestlaste piiblitõlgen-

damine pani paljuid pastoreid jahmatama. Pole siis ime, et Eestimaa vaimulike sinodil küsiti kord kurtes: "Kas oli tark tegu anda eestlastele terve Piibli piiblitõlge asemel, kuna nad loevad sealt, et põgenikke ei tohi välja anda?" Küsimus oli muidugi piinlik. Samas kantslis, kus kuulutati Piibli ilmeksimatuse ja vääramatut tõde, tuli pärast jutlust ette lugeda tagaotsitavaid ja muid vene kroonu teateid, mis olid vastolus Piibli kuulutusega ja jutluse sisuga. Nii arutati Eestimaa sinodil ilmalike teadete kõrvaldamise võimalustest kantslit. See õnnestus ja Agendas viidi läbi otsus märkuse-na: "Ilmalikud kuulutused ja teadaanded ei sünni sugugi mitte kantslisse. Kui selleks on eriline vajadus, võib kõster neid peale jumalateenistust kiriku ukse ees ette lugeda."

Nii puhastati kantsel kahekeelsusest. Nõue kehtib veel praegugi, kuigi me enam ei mõtle selle ajaloolisele tagapõhjale. Elades nüüd ise põgenikena võõrsil, mõistame põgenike väljaandmise nõuet pa-

remini ja ajakohasemalt kui kunagi varem.

Sellel ei ole Piibel veel tühjaks ammendatud. Uued ajad, uued arusaamised ja uued vajadused Piibli autoriteedi toetamiseks.

Viimasel ajal võime õige sageli kuulda arvamisi, et Jeesus oli "radikaalne revolutsionäär", esimesed kristlased "kommunistid" ning Luther koguni "sotsialistlik reformaator". Nõutakse, et vastupanuliikumisi tuleb toetada, kas või "humanitaarse abi" nimel.

Nüüd on aga teisigi ringkondi, kes otsivad oma seisukohtadele tuge. On ju neid, kes tunnevad endid 'väljatõugatuina' ja seega 'väljaspool' ühiskonda, mis õigustab koguni vägivalda tarvitamist.

Eeskujuks on meil siin Piiblist Ismael, kelle kuju kirjanduses on värvirikkalt esile tõstnud ameeriklane Herman Melville (1819—1891). Autor ja tema tööd olid kaua aega unustuses ning alles pärast Esimest maailmasõda leidis avastamist ja nüüd viimasel ajal erilist hindamist. Kui siis Melville laseb ühel oma teose kangelasel ütelda "kutsu mind Ismaeliks", siis on see viinudki Vana testamendi Ismaeli avastamisele, kelle kohta käib tõotus: "Temast tuleb mees nagu metsees — tema on igaihe vastu ja igaihe käsi on tema vastu — ta elab vaenus kõigi oma vendadega!" (1 Mo. 16:12)

Kes oli siis Ismael?

Vana testament jutustab, et Ismael oli Aabrahami ja egiptlanna

Hagari laps. Ühel päeval märkas Saara, et Ismael naeris tema poja Iisaki üle. Saara oli sellest haavunud ning ütles Aabrahamile, et ta kihutagu selle ümmardaja koos oma lapsega minema. Aabraham ei tahtnud seda teha, kuid oli lõpuks selleks sunnitud. Haagarit koos Ismaeliga ära ajades, andis ta kaasa lähkriiga vett ja teemonaaks leiba. Haagar läks kõrve. Seal lõppes viimaks lähkrist vesi. Meeleheitel pani ema oma poja põõsa varju, läks eemale ja nuttis: "Ma ei suuda näha oma poja surma." Jumal kuulis tema häält ja tuli talle appi. Haagar märkas äkki, et just seal kus ta viibis sulises allikas. Ja nii oli tema ja ta poeg päästetud. Jumal oli nendega ja Jumala õnnistusest polnud puudu. Neist kasvas välja vägev suguharu, kes elatas end vaba rahvana Araabia kõrbes. Selles jutustuses on troosti mida inimesed kõikidel aegadel on otsinud. Sageli on nii üksikud kui suured hulgad viibinud oma eluga otsekui kõrbes, kus pole eluks olnud enam lootust. Aga just lootusetuses on Jumal avanud silmi eluvõimaluse nägemiseks. Ja nii on inimesed ja rahvad pääsenud hukatusest.

Araablased ja Ismael

Araablased peavad Ismaeli oma esiisaks. Nad on uhked temale. Ismael oli kui metsees, uhke, vaba ja orjastamatu. Ismaeli poegadena on nad Aabrahamile antud tõotuse õiguslikud pärijad, nii usuliselt kui ka poliitiliselt, — nii arvavad araablaste õpetlased.

Oli ju Aabrahamil kaks poega, vanem Ismael ja noorem Iisak. Jumal tõotas Aabrahamile, et ta tahab tema järeltulevat põlve kasvatada suureks ja neid õnnistada. See lubadus käis araablaste arvates nii Iisaki kui Ismaeli kohta. Iisakile langes osaks Kaananimaa ja Ismaelile Parani kõrve. Selle lepingu väliseks tunnusemärgiks oli ümberlõikamine. Araablased arvavad, et kõik need tõotused teostusid: Iisaki järeltulijate arv kasvas; temast on pärit prohvetid nagu Mooses, Taavet, Hesekiel, Taaniel ja Jeesus. Kakstuhat aastat valitseti nad Kaananimaa üle. Hiljem pidid nad sealt lahkuma ja nende asemele tulid Ismaeli pojad, kes olid nii poliitiliselt kui ka vaimset maa isandaiks, seletavad araablased.

Asjaolu, et Iisaki pojad pidid loobuma Kaananimaast — seletavad araablased — iseloomustab, et nad ei olnud enam väärilised tõotusele, mille Jumal oli Aabrahamile annud. Neile oli lubatud Kaanan ainult ajani mil uus prohvet tuleb. Seda ja palju muudki ütlevad tänapäeva araablased, kes endid peavad Ismaeli järglasteks. Mis meid paneb eriti mõtlema on eriti kahe venna tüli. See on tüli, mis

on kestnud läbi aastatuhandete ja kestab veel tänapäeval ning selle lõppu ei ole näha.

Kas Iisak või Ismael?

Nüüd on ka Paulus sama probleemi käsitanud, aga ta rõhutab hoopis midagi muud.

Kaks naist, kaks poega aga samaaegselt kaks erinevat maailma ja tõekspidamist. Need on kaks võrdluskuju, ütleb Paulus, need naised on kaks lepingut. Haagar tähendab Siinai mäge Araabias ja vastab praegusele Jeruusalemale, sest see orjab ühes lastega. Aga see Jeruusalema, mis on üleval, on vaba naine ja see on meie kõikide ema.

See on käisk ja evangeelium, mida Paulus me silme ette seab. Kas sina oled Iisaku või Ismaeli lihalik järglane, siis selles ei ole sul mingisugust eelist. Ainult siis kui sa oled vaimses mõttes Aabrahami laps, siis on sul sellest kasu. Meie ei ole orjusele kutsutud vaid vabadusele. Kristus on see, kes meid vabaks on teinud!

Kui palju tülisid, kui palju pahan-dusi jääks maailmast ära, kui inimesed võtaksid tõsiselt kuulutust: sa oled elule ja vabadusele kutsutud Kristuse läbi!

Kuule oma laste palveid

VILLU JÜRJO

Oo Jumal, tule alla ja kuule oma laste palveid. Seisata suurte kirikute akende taga, suru kõrv hästi vastu aknaklaasi ja kuula oma laste palveid.

ges:

*"Jeesus, meie eel käi sa eluteel./
Siis su järel viibimata käime ilma
kõikumata./ kuni sa meid siit/
kodumaale viid."*

Kes niisugust laulusalmi on lapse-
na õppinud, see inimene on pãran-
duse saanud mis on kallim kui
kuld või suur varandus. Temal on
midagi leivakotis: Kadumatu, rü-
vetamatu ja närtsimatu pãrandus.
Meie esivanematel nii Eestis kui ka
Rootsis oli aukartus leiva eest.
Jaan Lattiku isa, kui ta kevadel
esimest kündi alustas, võttis kü-
bara peast ja jäi tükikese aega ad-
ra taha seisma, käed kokku pan-
dud nii kuis seda palve ajal tehti.
Siis löi ta kübara kiiresti pähe ja
surus adra tera mullasse. Oma va-
naisast jutustab Lattik, et ta uud-
set leivapala suudles, enne kui ta
selle suhu pistis.

Ivan Denisovitj ütles orjalaagis,
kehva toidulaua juures istudes:
Seesinane tund on üks püha tund:
me saame süüa. Küll oleks meil
kõigil põhjust järele mõtelda iga-
kord kui me süüa saame, missugune
püha tund on see ja missugune
Jumala and on igapäevane leib.

Noorena tulin mina Noarootsi ja
ajasin seal üks kord juttu kirikla
rentnikuga tema hobustest. Üks
hobune oli tugev ja uhke, nii täis
tuld, et mina sain täis imestust kui
ta ütles et see hobune on seal sün-
dinud. Kas üks hobune võib nii
rammukaks saada meie kehva hei-
namaa peal? Noh, vastas rentnik,
kui ta Jumala vilja saab. Ja nii
siis õppisin, et seal Noarootsis ter-
ravili nimetati Jumala viljaks.
Missugune aukartus Jumala andide
eest!

Aga kui nüüd oleme õppinud au-
kartusegt vaatama igapäevase lei-
va peale, ärgem unustagem leiba
mis tuleb ülevalt. Võib tulla aeg,
kui meie peame nõlga nägema nii
kui 40 aastat tagasi küüditatuile
loomavagunites. Igatahes tuleb
igalühel tund, millal temal maa-
pealset leiba ei ole enam tarvis —
siis on meil seda enam tarvis seda
leiba mis tuleb ülevalt.

Enam vähem tunneb iga inimene
nõlga millegi muu järele. Materia-
list ütleb et sest on küllalt, kui
sul kõhus on midagi seedimiseks.
Aga meie pãrunus räägib selle vas-
tu. Ma olen käinud Rio de Janei-
ros, kõige vaesemas linnajaos, kus
inimesed elasid onnides mis nemad
olid teinud papist ja masoniidist ja
isegi niisuguste onnide katustel nä-
gin ikka jälle televisiooni antenne
nagu ülespoole sirutatud käsi, mis
ilma sõnadeta palus: anna mulle
midagi muud, sest inimene ei ela
üksipäini leivast.

Mõnede juures on see teistsugune
nõlg igatsus töö ja õiguse järele.
Kui ma Skaras elasin, käis minu
juures aegajalt üks vana eestlane
kes palju oli läbi elanud. Ükskord
me rääkisime sellest kuidas maail-
ma suurvõimud ja diktaatorid te-
gutsevad ja toimivad üksikute ja
rahvaste saatusega, ja ta ütles:
*Mis on inimesed? Mis nende vaev
ja häda? Nad tulevad, nad kao-
vad. Üks lootus on olemas: Meid
ootab õiglane kohus.*

Nii siis oli viimne kohtupäev te-
mal üks igatsetud päev. Temal oli
janu ja nõlg õiguse järele. Aga ini-
mesel kes Jumala Vaimu läbi on
hõkanud nägema pattusid, teab, et
midagi muud on veel tarvis: Ju-

mala armu Jeesuse Kristuse läbi.
Meie oleme kõik rändajad. Igat-
sus maapealse kodu järele võib
meie sees sünnitada igatsust igave-
se kodu järele. Selle Jeruusalema
linna järele, millesse ei pääse mi-
dagi mis ei ole puhas, ja selle läbi
ka igatsust selle rüü järele mis on
puhtaks pestud Talle veres. Rän-
dajad oleme kes otsime oma pãris-
kodu. Kuldrannake, kuldrannake,
mil jõuab laev su kaldale? Me ole-
me rändajad merel mis on täis
teravaid kive, nii et peab osavasti

sõudma et mitte ajada kalju otsa.
Me oleme rändlinnud — sellepä-
rast me laulame. Siin põhjamaadel
on ju nii, et ainult rändlinnud
laulavad, ainult need kes tunne-
vad igatsust. Eesti rahvas on laul-
ja rahvas. See tähendab et sellel
rahval on rändlinnu hing. Ära vä-
si ära, vaid tõuse üles, söö, sest
sul on pikk tee ees.

Piibel on sul olemas. Armulaud
on ikka ja jälle kaetud. Tõuse üles,
söö, sest sul on pikk tee ees.

1 Ku. 19:7.

URMO SOOM

TANU SULLE TEAN kuhu suunata
ses elus oma silmavaade
taoti tunnen pãriseltki
et oled mu kõrval ja hoiad mind käest
Sust kargust hõbedast õhkub
vahel näitad taevast mulle
punast roosi
justkui kõike kinnitamaks

mu tänu haihtub selles rõõmus
mille Sa seondad Püha Kirikuga
oled oma allikaid tippinud
üle kogu kodu- ja välismaa
andestad Sa veel inimlastele
kes nende keemist võõristavad
enne Suurt Tulemist?

pisarad

Endine Tartu Maarja kirik, nüüdne Eesti Põllumajanduse Akadeemia võimla

Tartu Maarja kirik aegade voolus

ELISABET ROMOT

Väga palju on tulnud meil oma maa pärast sõdida naabritega, kes kordamööda püüdsid meie maad vallutada.

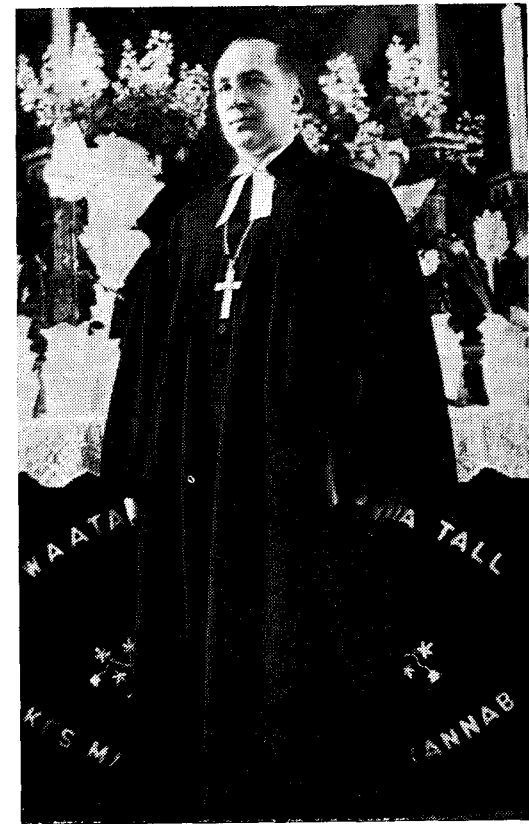
11. sajandi algul tungisid venelased üle Peipsi ja Emajõe mööda meie maale, Tartu alla. Pärast taplust läksid venelased küll tagasi aga tingimusel, et eestlased pidid neile maksma ja sõdade puhul sõjamehi andma. Kord jäeti maksud maksmata ja vene suurvürst Jüri Wladimirowits tuli oma sõjaväega neid karistama. Maarahvas aga kaotas lahingu ja eestlased jäid venelaste valitsuse alla, nad ehitasid üle jõe Jurjevi

linna. Tartu tähtsus kahanes, Jurjevi oma kasvas. Möödus 200 aastat. Algas sakslaste tungimine põhjapoolsetele aladele. Vene würost Wjätški läks "raudriidemeestele" maalt kogutud sõjameestega vastu, aga kaotas. Jurjev põletati ja elanikud tapeti mõõkadega. Algas "raudriidemeeste" valitsus. Jurjevi asemele ehitasid sakslased uue Tartu linna. Taara usk suruti maha ja rahvale sunniti peale ristiusk.

1223. a. tuli Tartu linna ja maa valitsejaks piiskop Hermann. Nii maal kui ka linnas asuti kiiresti kirikuid ehitama. Sellest ajast on

teada Tartu linnas 12 kirikut. Vana Maria kirik oli linna sakslaste jaoks ja jäi kuni 1525. a. nende kätte. 1582. a. võttis poola kuningas Stefan Batori kiriku sakslastelt ära ja andis Rooma preestritele. Sakslased läksid Jaani kirikusse maarahvaga kokku. 1623. a. võttis Rootsi kuningas Gustaf Adolf ta "roomlastelt" ära ja tegi kroonu kirikuks. Aastast 1633 lubati seda ka ülikoolil kasutada. 1704 sai kirik sõjas tugevasti kannatada, ta rüüstati ja lõhuti maani maha, kivid aga kasutati muuks otstarbeks. Jaani kirik ehitati 1224 ja kuulus piiskopi ülemvalitsuse alla. 1525. a. anti ta Maarja kogudusele. 1582 tulid sinna ka linna sakslased ja aastast 1842 jäi ta saksa kogudusele, sest Maarja kogudus sai endale uue kiriku.

Aastal 1501 tahtsid venelased Tartut uuesti endale saada. Löödi aga 1502. aastal tagasi. Vene tsaar tegi piiskopiga rahu. Tsaar aga nõudis piiskopilt makse, mida rahvas ka maksma nõustus, peasi, et oleks rahu. Saksamaal algas reformatsioon ja usutülid jõudsid ka meile. 1524. a. algas ümberristimine. Piiskop keelas selle ära. Ristijad tormasid aga sageli kirikutesse, lõhkusid pilte jne. lootes nii vana usku hävitada. Siis saatsid linnaisad linna sekretäri Riiga, kus õpetaja Tegetmeyer Lutheri usku õpetas. See tuli siis Tartusse ja tänu temale levis luteri usk ka siin. 1616. aastast on teada, et poola Sigismund kiusas väga luterlasi taga, ajas rahvast isegi sõduritega kirikust välja. 1625. a. vallutas Rootsi kuningas Gustaf Adolf

Aksel Vooremaa,

uuesti Tartu poolakate käest, ta tuli ise Tartut vaatama, organiseeris kiiresti linna taastamise, ehitati koole, asutati ülikool, mis õnnistati 15. okt. 1632. Linn kasvas ja kosus jõudsasti. Kirikud olid jälle au sees, tõlgiti vaimuliku sisuga raamatuid jne. 1704 tulid venelased jälle Tartu alla. Linn oli siis võrdlemisi hästi kindlustatud, oli kolm kirikut:

Jaani, Maria ja Vene. Linnal oli viis tornidega väravat jne. Rootslased loovutasid linna. 1706. a. kaevati Peeter I-le, nagu tahaks linna rahvas rootslasi tagasi. See muidugi vihastas Tsaari ja 18.02. 1708 viidi linnarahvas koos õpetajate ja sakslastega Venemaa sisse semusse vangi. Jaani kirik lõhuti, linn rüüstati ja purustati. Maalt tulid uued elanikud, kirikuõpetajaid polnud. Õpetaja Arensi ajal, alates 1712 peeti jumalateenistust vanas Maria kirikus, sest Jaani kirik oli lõhutatud, Maria kirik oli ka lagunemas ja ülejõe ehitati puust kirik. 1714. a. lubati linnarahval vangipõlvest tagasi tulla. Maarahvas koos sakslastega asus Jaani kirikut üles ehitama. See valmis 1726 ja mõlemad kogudused kasutasid seda koos. Linn oli aga veel nii vaene, et ei suutnud koguduste kulusid kanda. Kihelkond võttis kulud enda kanda. Aastal 1740 saadi kirikule kaks kella. Pihkvast toodi altar ja kantšel. Puukirik lõpetas tegevuse. A. 1802 pani keiser Aleksander ülikooli uuesti tööle. Õpetaja Mo-

ritsa ajal võttis maad saksastumine ja palju eestlasi läks üle saksa kogudusse. Seni oli Tartu linnal ja kihelkonnal kahe peale üks kirik ja aastal 1820 otsustati kahe peale ehitada uus kirik. Asukoha pärast oli palju vaidlusi, kuid lõpuks jõuti kokkuleppele ja aastal 1837 olid müürid valmis ja juba paistis torn üle linna. Kirik õnnistati 11. 01.1842 ja Maarja kogudus kolis sisse. Maarja kirik on nüüd kihelkonna rahva jaoks ja Jaani kirik saksa kogudus. Majanduslik olukord paranes, kirikut kaunistati ja muretseti kõik vajalik. A. 1870 sai Tartu Maarja kirik lõpuks ka oreli, mis toodi Frankfurdist. Tartu Maarja kirik hävis ja põles a. 1941 ja seisis varemtes 1956. aastani. Osa müüre oli veel kasutamiskõlbulikumid ja nendele ehitati EPA (Eesti Põllumajanduse Akadeemia) võimla. 1915—1934 oli Tartu Maarja koguduse õpetajaks Robert Funcke, 1934—1941 Aksel Vooremaa, 1941—1944 Oskar Kodres ja viimati teenis Maarja kogudust Richard Sisask, kes kasutas Peetri kiriku ruume.

Tähised ja rööpnähtused

KONRAD VEEM

Nüüdse elutempo juures langeb 450 aastat ajalugu hõlpsasti inimestel teadvusest. Kui aga alata 23. veebr. 1980 daatumiga võiks katse ajalugu elustada vahest siiski õnnestuda. Sel päeval avaldas nimelt Rooma kaoliku/luterliku kirikute ametlik segakomisjon selgustkirja, mis võab kokku arutluste tulemusi ajavahemikust 1967—

1980. Arutluste aluseks on mõlemad kirikuid lahutav Wittenbergi teoloogia nn. "Augsburgi usutunnistus". Lahkulöömine leidis aset Augsburgi riigipäeval, kus keiser Karl V nõudis taganemist temale 25.6.1530 esitatud usutunnistusest ja allaheitmist Rooma kirikule. Kuna seda ei tehtud, kujunes uus kirik, mis end nimetab

Augsburgi usutunnistuse 450. juubeli jumalateenistus 22.VI 1980 Augsburgi Püha Anna kirikus. Pildil vasakul on näha peapiiskop K. Veem

dr. Martin Lutheri järel. Selle sündmuse 450 aasta juubeli pidustusi peeti 22.—29.6. 1980 Augsburgis. Mitusada piiskoppi Aasiast, Aafrikast, Ameerikast, Austraaliast ning Euroopast, neli Rooma kardinali ning kohalik katoliku kiriku piiskop lasevad aimata midagi erakordset, millele lisas tipu paavsti avaldus seks puhuks Roomas. Erakordsus ise esineb segakomisjoni tekstis järgnevalt: "See, mida oleme uudsel avastanud kui meie ühise usu väljendust näitab meile teed edasi . . ., kuna katoliiklased ja luterlased ei ole enam lahutatud ega opositsioonis teineteisega." Esitatud tsiitaat on võetud kirjastusel "Eesti Vaimulik Raamat" äsjailmunud "Augsburgi usutunnistus" uuest eestikeelsest väljaandest.

Augsburg asub kolmveerand tunni raudteesõidu kauguses Münchenist põhjapoole. Linn asutati roomlaste sõjakoloonia kindlusena a. 15 e. Kr. Kolooniaks ta jäi tervelt 400 aastat. Roomast tulnud misjonärid ristiusustasid kohaliku rahva. Linn nimi 'Augusta' on tulemus keisri nimest Augustus.

Augsburglased vaatavad positiivselt seosesse Roomaga, nagu Tallinn on uhke oma hansaaegsele ilule. Ei veeta vimma kunagise rõhumise pärast, ei torgita ristiusustamise kallal; esimene lõppes ja teist võeti vastu ühes kristliku kultuuriga. Natside katsed paganausu elustamiseks jooksid liiva ja venc nihilismi mõjud ei ulatunud sinna.

Rooma eeskujul ilmneb Augsburgi laiades peatänavates ja suursugus-

tes ehitustes. Kardinal Bentovolio ülistas omaaja Augsburgi, pidades teda ilu poolest Roomale järgnevaks linnaks: "Bel Augusto e bel Augusta".

Vägeva rahukeisri hiilgeaegu tähistavad tänapäeval varisevad varemed, tema nimi elab seevastu edasi — jõuluevangeeliumis. Kristuse paistuses elab see, kes "andis käsu loendada kõik maailm". Kas kogunesid luterlased oma reformatsiooni varemete juure? See oleks kõigiti maailma käik. Vastuses ilmneb midagi Kristuse igavikuvalgusest. Augsburgi usutunnistus, seega reformatsioon, leiab tänapäeval paremat mõistmist, oles oma seatud eesmärgile tänapäeval lähemal kui aastal 1530. Rooma katoliku kiriku juhtkonnas käärrib praegu ümberhindamise protsess. Tõuke andsid tolle kiriku usuteadlased, kes juba aastakümneid seisid luteriuurimustes esikohal. Tänapäeval näeme ilmus uut liiki usuteaduslikku kirjandust, kus teos teose järele esitab valitud teemad Augsburgi usutunnistusest, mida käsivad katoliiklased ja luterlikud usuteadlased. Tänapäeva teadvusesse on juba kinnitunud, et Augsburgi usutunnistus on toimele ökumeeniline ehk üldine ja pürgimusest katooline ehk kogu kristlikku kirikut hõlmav.

Vastupidi tänapäeva harmooniliselt toimuvale pöördele arenesid asjad mitmeti tormiliselt 450 aastat tagasi. Kui Brandenburgi mark-

krahv Georg vastu hakkas keisrile usu asjus, kinnitades oma valmisolekut surma minekuks, vastas keiser vigases saksa keeles: "Löwer (lieber) Fürst, nit Kopp ab, nit Kopp ab".

Päris omaette tähelepanu väärib noorte osa jumalateenistustel. Staadionigaalale oodatud kümnetele tuhandetele ja 'drive-in' jumalateenistusele mootorrattureile, neid pidi tulema 5000, seadis kehvast sadav äge vihm piirid. Kui aga algas keskööjumalateenistus noortele, kuhu oli kutsutud ka mõned piiskopid noorte endi poolt, avaras katoliiklikus toomkirikus, polnud ruutsentimeetritki vaba põrandapinda. Nende ridade kirjutaja oli saanud käsitsi kirjutatud kutse hotelli. Kirikuuksest sisenedes tuli hoolikalt astuda põrandal istujaist üle. Ei tea, kui kaua nad olid juba olnud koos vastates lauluga eeslauljale? Nii sugust hardumust nägudel pole ma varem näinud. Meenub küll üliõpilspäevilt noore naise näoilme Petseri kloostrikirikus, kui ta kummardades põrandat huultega puudutas, mis temale oli 'püha maa'. Istujate kummardused põrandani olid päris üldine nähtus ja nii kaua, selles alandust väljendavas hoiakus, võib ainult noor inimene püsida. Omavahelist jutuajamist ei esinenud.

Igavikuvalgus juhatab endiselt inimesi kadumatu elu teedel surmahetlustest märgitud maakeral. Önnis on inimene, kes sellest mööda ei torma.

Eesti kirikunoorte laager Pärnumaal 1979

Tänapäeva noorte usulisest ellusuhtumisest

HUGO JAANUS

Mainitud teema üle on viimaste aastate kestel väga rikkalikult kirjutatud ja vaieldud, kusjuures nii positiivseid kui ka negatiivseid aspekte esile tõstetakse. Minu ülesandeks on alljärgnevas artiklis lähemalt vaadelda tänapäeva noorte usulist ellusuhtumist. See probleem on kõikides kirikutes vägagi aktuaalne ja vajab käsitlemist. Ka meie eesti kiriku noored ei ole teistest erinevad — nii meie ühiskond kui ka kirik — tegelevad noortega, oodates neilt nii rahvuslikul kui ka kiriklikul tööpõllul panust.

Noorus jääb alati nooruseks ja "on üks suur kunst nooreks saada", ütleb kuulus kunstnik Picasso. Nooreks saamisega mõtleb Picasso mitte ainult noori teatud eluaastates vaid ka vanemaid inimesi, kes hingeliselt ja üldse oma eluavaldustes ja ellusuhtumises noored on. Selles kunstniku väljenduses peitub väga sügav tõde. Ja see kunst "nooreks saada" ei ole kaugelki endastmõistetav. Nooreks saada, nagu Picasso väidab, on tõepoolest suur kunst ja see eeldab sügavat ja arusaadavat hingelist avameelsust ja üldist el-

lusuhtumist.

Noorus on kõigi aegade keerises kriitiline ja julge olnud. Noorte arusaamine ja sellest lähtudes elusuhtumine on alati, eriti aga tänapäeval, väga erinev vanema põlve omast olnud. Vanem generatsioon on kasvatatud ja harjunud, et usuliste küsimuste üle avalikult ehk üldse ei vaielda ega ka usuliste kahtluste suhtes avalikkult mõtteid ei vahetata. See kõik nagu ei ole sobiv. Usk on nagu üks kindel alus ja selle üle ei tohi kahelda. Leidub loomulikult erandeid ja teatuid usulisi ringkondi, kes püüavad endid vastastikku usulisel pinnal emotsionaalselt (tundeelamuslik) julgustada ja trööstida, tehes seda enamasti alateadvuses. Moodne hingeteadus nimetab seda "oma isiksusest põgenevaks sublimatsiooniks" (õilistamine).

Noortele ei ole kirik mitte ainult üks institutsioon, kus ainult Jumala sõna kuulutatakse, vaid noored ootavad ja otsivad ennekõike humaansuse eeskujuna ja selle ellu rakendamist. Kristlikul kuulutusel ei ole mingit väärtust, kui Kristuse armastust ei rakendata igapäevasesse ellu.

Sellist humaansuse eeskujuna ning suurt mõju on elustanud ja süvendanud humanistlik ja viimasel ajal ka poliitiline teoloogia ning eriti viimastel aastatel ka väga suurel määral poliitilised parteid, eriti aga just sotsialistlik partei Saksamaal.

Tänapäeva noored, leidub loomulikult erandeid, nagu kõikjal, on esmajoones huvitatud sellest, et kirik oma keskaegsest kirikumüüride vahelt rahva sekkt tuleb ja es-

majoones kristlikku armastust seltskonnast eemale tõrjutud inimeste keskel ellu rakendab.

Noored ei ole esmajoones huvitatud sellistest isikutest, kes korrapäraselt jumalateenistustest ja ka teistest kiriklikeist tegevusest osa võtavad, vaid isikutest kes kirikust on eemale jäänud ning kes ühel või teisel põhjusel on nagu teatud mõttes seltskonna põlu all. Noored ei püüa selliseid isikuid kirikule mitte ennekõike Jumala sõna kuulutamiseks võita, vaid tehes seda esmajoones vastastikkuse abistamise taustal. Kirik peab tänapäeva probleemidega tegelema ja kõnelema keelt, millest inimesed aru saavad. Kui kirik seda ei tee, siis muutub ta üheks vananenud ja uskumatuks institutsiooniks, millel ei ole tänapäeva maailmas enam mingit kohta ega tähendust.

Vanade kommete ja põlvest põlve edasikantud traditsioonidega ei oska noored midagi peale hakata. Need on tihtipeale noortele isegi häirivad ja ägedate protestide põhjuseks!

Tihtipeale kuuleme kõigile tuntud lööklause: tänapäeva noorus on kirikust ning sellega ka kristlikust usust ennast täiesti eemaldanud. Kas see vastab tõele?

Tegeledes ise juba kauemat aega intensiivselt noorsooga, olles selles suhtes nii positiivseid kui ka negatiivseid kogemusi elanud, pean ütleva, et mainitud otsus noorsoo kohta ei vasta tõele.

Ennekõike ei tohi unustada, et tänapäeva noorus traditsionaalset rahvakirikut ja usulis-eetilist ellusuhtumist kaheks täiesti erinevaks

aspektiks peavad. Kirik ei ole noortele kaugeltki üks usuvahendaja organisatsioon, vaid noored otsivad usulist kinnitust ja süvenemist noorte kokkutulekutel ja jumalateenistustel, mis toimuvad küll kiriku kava raamides, kusjuures nende juhatajaks ei ole enamasti kirikuõpetaja, vaid juba "aastates noored", kes on selleks vastava ettevalmistuse omandanud. Loomulikult on noorsoo kirikuõpetajatel siin väga suur osatähtsus ja üldine õpetaja ellusuhtumine ja avameelsus on noortele väga suureks eeskujuks ehk mõõdupuuks.

Noored ei armasta tavalisi jumalateenistusi ja sellepärast on ka iga pühapäevases jumalateenistusest noorte osavõtt minimaalne. Noored eelistavad jumalateenistusi, kus nemad ise liturgilise korra, palved ja ka jutluse koostavad. Ka vananenud kiriku laulud, eriti nende sõnastus, ei ole noortele omane. Selleks on tänapäeval rikkalikult noorte jumalateenistuse laule, mida noored armastavad laulda.

Ka ei ole orel enam kirikus see ainukene instrument laulude saatmiseks, vaid nad eelistavad ka teisi instrumente. Olles isiklikult juba üle 11 aasta noorsoo õpetajana tegelenud, võin kogemuste põhjal kinnitada, et sellised noorte jumalateenistused väga elustavad ja usku süvendavad on.

Oleks igati väär väita ja suur üleolevus, nagu tänapäeva noorus ei ole nagu usulistest küsimustest huvitatud. Just vastupidiselt. Noored on usulistest küsimustest rohkem huvitatud kui vanem ge-

neratsioon.

Ei tohi unustada, et tänapäeva noorus on konfronteeritud (vastastatud) probleemidega, mida varemalt osaliselt küll tunti, aga sedavõrd avameelselt nende üle ei räägitud. Minule ütles hiljuti üks gümnaasiumi viimase klassi õpilane ühel noorte jumalateenistuse ettevalmistamisel: see range korsett, millesse vanem generatsioon range seaduse ja kirikliku moraalioõpetuse põhjal naelutatud on, ei ole suuteline meist arusaama. Meie, noored, oleme selle ajastu inimesed ja ei ela mitte minevikus, vaid kaasajastul ja tulevikule.

Kaasaja noorus on otsiv põlv, otsides Jumalat selle ajastu elunähtuste taustal. Viimasest lähtudes on ka tingitud noorte hoiak, riieetus ja kõneviis, mis tihtipeale vanemat generatsiooni häirib!

Tänapäeva noorus ei oska vanema generatsiooni jumalateenistuse korraka midagi peale hakata. See kord, liturgia, on nendele väga steriilne, s.t. ikka üks ja sama.

Minu siinses koguduses on jutluste ettevalmistamise õhtu, millest nii noored kui ka vanemad koguduse liikmed osa võtavad. Pühapäevaks perikoopis ettenähtud jutluse tekst leiab põhjalikku käsitlemist, kusjuures õpetaja siis kõigi poolt avaldatud mõtteid oma jutluses mainib ja üldse nende mõtete alusel oma jutluse koostab. Tuleks veel siinkohal nentida, et puht noorte jumalateenistuse ettevalmistamisel ei koostata mitte ainult jutluse sisu, vaid ka liturgia osa. Ka laulude valik elustab noori ja tuleb lasta nendel ise laulud valida.

Los Angelese koguduse nõukogu

1. rida: Aita Soovere, Irene Soodla, õp. Rein Neggo, Walter Taal, Lydia Niitme, Ella Kurruk. 2. rida: Ernst Laur, Joh. Nukk, Endel Sillat, Rudolf Sepp, Leo Peedo, Anfred Anton. 3. rida: Valdur Kaskla, Tõnis Rebane, Werner Otting, Karl Mersik, Värdi Mets. 4. rida: Uno Anderson, Heino Virro, dr. Aleksander Massakas, Arnold Niitme, Alfred Linnas, Heino Nurmberg, Elmar Koik, Elmar Lepik, Joh. Neggo

Foto: Edgar R. Igarik

Kilde EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi Koguduse tegevusest

September aastal 1944 kodumaal. Teadmatust tuleviku suhtes. Idast valguva punalaviini eest pagemine, oma esiiside maad mahajättes, üle määratseva Läänemere. Ühedel õnnestus jõuda Rootsi kuningriigi pinnale. Teiste teekond viis sõjast koormatud ja purustet Saksamaale. Maha jäi paljugi väärtuslikku. Kuid mõnigi armsaks kujunenud traditsioon juhtus olema kaasavõetu natukese hulgas. Nende hulka võime paigutada meie kodukirikugi oma.

Meie evangeelne luteriusu kirikki on ju osa meie kaotsiläänud kodu ühiskonnast. Sellest siis johtuski, et vaevalt kannu kinnitanud Läänemere idakaldal hakkasime rakendama kodust kaasavõetud kirikutraditsioone. Esialgul tänuks Loojale pääsemise eest. Hiljem kui maapagu näis kujunevat pikaajaliseks seepärast, et seegi oli killuke meie kodumaast, selle omapärapärast, selle kombeist. Alustas ju põgenemisretke ka hulgate kirikuõpetajaid koos oma koguduse rahvaga. Pandi alus kiriklikule tegevusele

Ajajooksul on siingi palju juhtunud. Paguluse algaastate üliagarus on stagneerunud, tardunud ajajooksul. Õpetajate üliküllus on asendanud õpetajate vähesusega. Hiljem isegi puudusega. See on kajastanud Rootsi lääneranniku eestlastegi kiriklikus elus. Tulemuksiks oli pagulasaastate alguses eksteeritud EELK Lääne-Rootsi

Koguduse (õpetajaks praost Jaan Gnadenteich), EELK Göteborgi Koguduse (viimaseks õpetajaks praost Martin Ots) ning vähe hiljem tekkinud EELK Göteborgi-Möldali Koguduse (õpetajaks praost Jaan Gnadenteich) liitumine 1969. a. ühiseks ühendkoguduseks EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi Koguduseks. Aja kiiret kulgu näitab seegi tõik, et mainitud ühendkogudus võis seega aastal 1979 pühitseda oma kümneandat aastapäeva. Ning mis veelgi tähtsaim. Tõik, mis näitab ühtlasi eestluse elujõudu. Võiks alustada uut aastakümneid oma uue, noore usuteadlase Jaak Peeter Reesaluga hingekarjaseks olles. Õpetaja Reesalu on Rootsis sündinud ja siin oma hariduse saanud noorem põlv esindajaid, kes samaaegselt õpetaja ülesannetega jätkab õpinguid ülikoolis usuteaduse doktorikraadi saamiseks. See on haruldane õnn meie kõikidele. Koguduse elu on ikkagi kuidagi poollik kui puudub oma hingekarjane. Kuigi ambuleerivadki õpetajad on tänuväärset aidanud meid raske tel aegadel koguduse elus. Mõtlemise seejuures esmajoones meie kauaaegsele hingekarjasele, suurele töömehele, koguduse tegevuses õpetaja Karl Koolile, kelle elutee lõppes äkitselt 5. detsembril 1975. a. Pärast teda oli lühemat aega koguduse õpetajaks Thomas Vaga, kelle siirdumisel ülemere Kanadasse oli kogudus taas õpetajata.

Üldiselt peab üks jumalateenistus keeleliselt selliselt ettevalmistatud olema, et noor inimene tunneb ennast "ühe osana ja mitte võõrkehana".

Tänapäeva noorus on otsiv noorus, nagu juba mainitud. Ja vanema põlvkoha kohus ja ülesanne on neid noori juhtida ja püüda neist

arusaada.

"Noorus on nagu käärinata puuviljamahl (sksa keeles: Most), mis käärimisel üle voolab," ütleb väga tabavalt usuisa Dr. Martin Luther. Sellest lähtudes peame meid ka noortest arusaama ja noorte otsimisviise tunnustama ja võimalik ka nendelt õppima.

Leidsime sobiva kandidaadi teol. kand. Reesalu sidumisega koguduse tõhe. Reesalu pidas oma prooviaasta koguduses peapiiskop Veemi juhendamisel. Pärast prooviaastat ordineeriti ta õpetajaks EELK Stockholmi peapiiskoplikus Koguduses 8. aprillil 1979. a. peapiiskop Veemi poolt EELK konsistooriumi assessorite assisteerimisel. Onnistati EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi Koguduse õpetajaks Göteborgi Kristiine kirikus 21. aprillil samal aastal EELK peapiiskop Konrad Veemi poolt, Göteborgi piiskopkonna toompraosti Per-Olof Sjögreni, EELK Rootsi praostkonna abipraost Elmar Töldseppa ja EELK Saksamaa praostkonna abipraost Eduard Kägi assisteerimisel.

Meie peame kalliks pidama oma ääretut suurt ülesannet. Meie kätesse on usaldet evangeelse teo luteriusuliste kaasmaalaste teenindamine jumalasonaga laialdasel maalal Lääne-Rootsis. See on traditsioon kaasaetud kodu-Eestist. Peame selle kord tulevikus, kelle õlgadel see lasub, kodu-Eesti kasvavale, vabale, eestlaste perele üleandma..

Võime märgata, et koguduse puls taas hakkas lööma normaalsemalt. Võime kogeda seda samaaegse koguduselu suurenemisega. Jumalateenistused toimuvad koguduses kuues paigas. Nimelt Göteborgis kaks korda, Alingsås, Borås ja Halmstadis kord kuus. Lysekilis ja Uddevallas kavatseltavasti neljal korral aastas. Edaspidi Ulricehamnis paaril korral aasta jooksul. 1979. a. peeti kogusummas 62 jumalateenistust. Sellest kahekümne

kahel (22) korral armulauaga. Aasta jooksul leidis tee oma kirikusse 5.010 kirikulist. 1978. a. oli see 4.309. Armulaual käis 385 kirikulist. Säälgil väike suurenemine võrreldes 1978. a., mil see oli 253. See arv ei vasta siiski kaugelgi piirile, mida võiks tõenäoliselt võtta lähtudes kirikuliste üldarvust aasta jooksul. Eriti rõõmustav oli, et leeriõpetusest võttis osa ning õnnistati 18 noort. Neist on saanud uued koguduse liikmed. Noorus peab ju asendama tulevikus koguduse liikmeskonnast väljalangenud. Surmajuhtumite arv oli suur. Kahekümne viiele (25) liikmele oli eluratas teinud oma ringi. Jõudnud lõppsihti oma maisel rännakul. Oleme korraldanud piiblitunde. Need toimuvad ühenduses jumalateenistusega paar tundi enne seda. Nii Göteborgis kui ka Alingsås ja Borås. Leeri ja palvetundide kogusumma oli 78. Meie hulgas on palju vanu ja haigeid. Neil oli raskusi jumalateenistustele tulekuga. Sageli on see neile peaaegu võimatu ülesanne. Nendega on õpetaja võtnud kontakti nende külastamisega nende kodudes või haigevoodite juures. Selliseid külastusi oli aastajooksul 8. Viiel korral kaasus külastusele armulauatalituses.

Üheks võimaluseks üksildastega kontaktisaamiseks on lähiraadio. Göteborgis on meil olnud võimalus kasutada Eestikeelse Lähiraadio Göteborgi saateaga pühapäeviti kella 19.00—19.30 ülilühilainel (FM) lainepikkusel 94,9 MHz. Veerand tundi sellest saatest on vaimulik osa. Ülejäänud aeg on kultuurilistele üritustele. Osavõtt

Göteborgi ja Lääne-Rootsi koguduse nõukogu:

1. rida vasakult: Evald Lilleste, õp. abikaasa Ragnhild Reesalu (Lilleste seljataga), Elmiire Kägi, Salme Randsalu, kog. esimees Vello Piirsalu, kog. õp. Jaak Reesalu, Aleksander Kilu. 2. rida: Gerhard Peet, Johannes Äärlaht, Richard Kallas, Hillar Karu, Albert Uukareda, Jüri Adila, Alma Väina, Valentin Gutfeldt, Paul Kosk. 3. rida: Martin Kallasmaa, Heino Riomar, Elmar Aibast, Mart Nömm, Erich Keskül, Elmar Märtin

Foto Kerstin Piirsalu

on võimaldet kõigile kohapäälseile organisatsioonidele. Meie kogudus kuulub nende hulka. Püüame neid võimalusi kasutada. Praegune lähiraadio ajajärk on mõeldud kuni 30-nda juunini 1981. Primäärseks ülesandeks on siiski otsene osavõtt jumalateenistustest. Samuti koosviibimine pärast teenistust hubases õhkkonnas kogudusemajas. Koguduse juures töötab agaralt Koguduse Naisring proua Elmiire Kägi'ga esinainsena. Nende algatusel ja koostöös kogudusega toimus palverännak Pühale Maale (Iisraeli) 1979. a. aprillis. Samadel põ-

himõtetel on kavatsatud uus reis Oberammergau Kristuse Kannatusmängudele augustis 1980 Göteborgist.

Koos saatuskaaslaste lätlastega meenutame küüditatud kaasmaalasi leinajumalateenistusel kord ühe, kord teise korraldusel. Kuid alati koostöös. Kogudus võttis osa kohapäälsete minoriteetide õkumeenilistest jumalateenistustest Göteborgi Kristiine kirikus 22. aprillil 1979. Sääll viibis aktiivse osavõtjana ka EELK peapiiskop Konrad Veem.

Koguduseõpetaja on pidanud palvusi eestlaste kokkutulekul. See

on olnud tervitatav side kirikul teiste eestlaste organisatsioonidega.

Koguduse tegevuse juhtimine on juhatuse kätes koos õpetajaga delegeerituna koguduse nõukogult. Praegu kuuluvad juhatusse: esimehena Vello Piirsalu, abiesinainsena Salme Randsalu, kirjatoimetajana Paul Kosk, laekahoidja Evald Lilleste, abi Johannes Äarlaht, juhatuseliige Albert Uukareda. Juhatusse kuulub veel ex officio koguduse õpetaja Jaak Peeter Reesalu.

Meie kõikide ülesandeks on püü-

da hoida elavana Jumal sõna ja seda emakeelsena. Et ei hääbuks, kustuks kirikulised traditsioonid, milleste ürgkodu meie osas on Kodu-Eestis. Vaatamata praegu sääl valitsevale ususalimatusesele. Kord siiski peab lõppema meie kannatustee. Paguluses olek. Selle tähtpäev leidub raamatutes, millistele meil puudub juurdepääs. Meie püüame oma lootust hoida elavana kontaktide kaudu meie evangeelse koguduse, kiriku kaudu. Kuni algab taas eestlaste koduteekond. Vabale eesistade maale.

Vello Piirsalu

Vancouveri Peetri kogudus 30 aastane

Kolmekümne aasta jooksul on koguduse rajamisel ja selle ülesehitamisel tehtud palju tööd. Kui me vaatame seda tööd ja möödunud aastaid, siis märkame, et see jaguneb iseloomustavalt 3-e peamise etappi vastavalt sellele kes oli, või on, koguduse õpetajaks.

Esimeseks koguduse tegevuse perioodiks oli praost Manivald Heinami amtiaeg 1950—1963. See periood nõudis palju tööd, sest vastasutatud koguduses tuli kõike alates algusest ja see töö oli nagu vagude ajamine uudismaal — seda tuli teha sihikindlalt ja pidevalt. Koguduse asutamine toimus tolleaegse Kanada usuelu korraldaja õp. Karl Raudseppa (praegune piiskop) kaasabil. Asutamise kuupäevaks on 24. september 1950. Sel kuupäeval lõpetas asutatav toimikond oma töö ja valis uuele

kogudusele ajutise juhatuse.

Sama aasa juuli kuul oli kohale saabunud koguduse õpetajaks praost Manivald Heinam, Lübeckist. Jumalateenistused muutusid nüüd reeglipäraseks ja neid peeti igal teisel pühapäeval kohaliku saksa luteri koguduse ja hiljem taani luteri koguduse kirikus. Ka alustati leeriõpetusega. Praost M. Heinam teenis ka Victorias asuvaid kaasmaalasi.

Aastate jooksul elavnes koguduse tegevus. Nii sai teoks eesti kogudustele omaette kalmistuala muretsemine "Mount Forest'i" kalmistul. Samuti hakati mõtteid avaldama oma kiriku ehitamise suhtes. See saigi teoks paljude tublide kaasmaalste töö viljana. Vaimulik nurgakivi paneku teenistus oli praost M. Heinami poolt 1963 a. septembris ja 1964 a. Eesti Va-

EELK Vancouveri Peetri koguduse nõukogu:

Vasakult 1 rida: Ellen Rimmel, esimees Rudolf Olljum, õp. Thomas Vaga, abiesimees Johann Eilau, kirjatoimetaja Hilda Joasalu. 2. rida: Felix Vaide, kirikuvanem Eduard Toompuu, August Schmuul, abiesimees Lembit Pütsep, Arthur Treikelder, kirikuvanem Johan Randsalu (majandus-sekretär). Kolmas rida: Tarmo Viitre, kirikuvanem Edmund Soide, laekur Albert Krug, laekur Victoria abikoguduses Arnold Napp, varahoidja August Vare.

Pildilt puuduvad kirikuvanemad August Raudsepp ja Evald Past

bariigi aastapäeva jumalateenistus juba pooleldi valminud kirikus. Lõplikult valminud hoone sai oma nimeks "Meie Kodu" ja see koosneb kirikust ja seltskondlikest ruumidest. Kirikut kasutavad nii Luteri usu Peetri kui ka Apostliku Õigeusu kogudus. Hoone on arhitektuuriliselt õnnestunud ning seda majandab selleks asutatud "Eesti Kirikufond".

Samal aastal, 1963, muretses kogudus endale veel kirikla ehk koguduse maja õpetaja elukohaks. See ehitus nõudis ajajooksul moderniseerimist ja suurendamist mis enamikus läbi viidi omade meistrite abitahtliku tööga.

Praost M. Heinam siirdus erru 1963 a. lõpul ja kohale saabus uus õpetaja USA-st. Õp. Helmut Piir jätkas oma eelkäija tööd seda ka laiendades. Väsimatu usumehena ja hea organiseerijana jättis ta kustumatud jäljed koguduse ellu. Õp. H. Piiri ametiaeg, 1964—1976, oli koguduse teiseks tegevuse perioodiks.

Sel perioodil valmis oma kirik ja intensiivustus koguduse kiriklik elu. Victoria linnas asuv iseseisev registreerimata luteri usu kogudus liitus Peetri kogudusega kui kogudus registreeriti Briti Kolumbia provintsiavalitsuse juures juriidilise isiku õiguse saamiseks. Victo-

rias asuv koguduse liikmeskond ei ole arvuliselt suur, kuid ta on usukindel ja aktiivne osa kogudusest.

Koguduse leeriõpetuse kestvus määrati nüüd kindlaks kahele aastale. Jumalateenistustega samaaegselt töötas pühapäeva kool. Reeglipäraselt, kord kuus, toimusid teenistused Victorias. Alustati traditsiooniga pühitseda Vabariigi aastapäeva ja küüditamise mälestuspäeva koos teiste kohapealsete eesti kogudustega.

Koguduse juures hakkas tegutsema naisring — Peetri Koguduse Perenaised. Perenaiste ülesandeks oli — ja on ka nüüd — iga pühapäevane kohvilaua korraldamine kus kogudus ja külalised saavad peale teenistust koos viibida ja mõtteid vahetada. Kohvilaud on muutunud asendamatuks. Perenaiste hooleks on ka veel iga-aastane basaari korraldamine sõjaväe abistamiseks.

Koguduse elu kulges pidevalt tõusuteed. Kuid järsku tabas kogudust lein, sest 14. dets. 1976 suri äkitselt meie tubli töömees ja hingekarjane õp. H. Piir. Kogudus eksisteeris ilma õpetajata enam kui aasta, raudkindlalt kinni pidades sellest, et igal pühapäeval ja kiriklikkudel pühadel jätkuksid jumalateenistused. Peeti ka laie teenistusi. Paljud hingekarjased, nii ligidalt kui ka kaugel, ulatasid oma abistava käe, et kogudust aidata teenimisega.

Kolmandaks koguduse tegevuse perioodiks on käesolev aeg kus meie õpetajaks on pastor Thomas Vaga, kes kutsuti Rootsist, ja kes 1. märtsil 1978 oma ametikohale

asus. Sellesse perioodi langeb eel-pool alatud koguduse töö jätkamine, selle viimistlemine ja edaspidine rakendus. Õp. T. Vaga, energilise mehena, on võitnud nii oma kui ka teiste kohapealsete koguduste ja õpetajate lugupidamist.

Koguduse töö on muutunud jälle normaalseks. Igal nädalal toimuvad piiblitunnid ja tegutseb pühapäevakool. Käesoleval kevadel oli leerilaste õnnistamisi kahes kohas — Vancouveris ja Victorias. Vancouveris jätkub veel leeriõpetus nn. inglise leeris ja eel-leerist osavõtjatele.

Kogudus on viimaste aastate jooksul pidevalt suurenenud ja nüüd on koguduse nimekirjas 578 ristitud liiget 258 leibkonnast. Üldkassa läbikäik 1979 tegevusaastal oli ligi 100 000 dollarit. Sellesse kuulusid ka mitmesugused fondide summad, nagu: Abistamise fond, Matusekassa fond, Ehitus fond, dr. Võõbuse raamatu fond jne. Kogudus toetab peale Eesti Ev. Lut Kirikut ka veel Kanada Luteri kirikut ja teisi organisatsioone, nagu näiteks: inglise keelset vaimulikku ajakirja 'Shepherd'it', Briti Kolumbia ülikooli juures asuvat luteri keskust ja üldist misjoni ning kiriklikku abistamistööd kohaliku Kanada kiriku organisatsiooni kaudu. Siinjuures tuleb rõhutada seda, et liikmemaksu kogudusel ei ole ja kõik koguduse sissetulek on vabatahtlikest annetustest. Kogudus on saanudki ajajooksul võlavabaks tänu lahketele annetajatele ja kokkuhoidlikule asjaajamisele.

Koguduse tegevusest peaks veel märkima kahele Kanada piiskopile

karjase saua üleandmist, peapiiskop Lauri karjasesaue pühitsemist, kiriku pühitsemist peapiiskop K. Veemi poolt 1972. a., õp. H. Piirile kuld teeneteristi üleandmist a. 1974 ja "Mount Forest'i" kalmistu Eesti alale mälestusmärgi valmimist 1979. a. kõikide eesti koguduste ühistöö tulemusena. Aastate jooksul on kogudusel olnud õnn kuulda üle 30-ne eesti õpetaja, kaasa arvatud need, kes on kuulunud sõsarkoguduste ridadesse.

Kogudus on tuntuks saanud selle poolest, et ta võtab elavalt osa jumalateenistustest laulmisega. Sellel on teeneid meie õpetajatel ja organistidel. Koguduse organistiks on juba kauemat aega proua Siiri

Muna ja hilisematest, hr-d Tarmo Viitre ning Ülo Valdma. Koguduse kirikumuusikale on suure panuse andnud mitmed koorid ja pikk rida soliste.

Koguduse tegevust on juhtinud esimeestena järgmised koguduse liikmed: Hr-d O. Sork, M. Pungar, J. Lootsaar, A. Kibuviits, E. Muna ja R. Olljum (praegune). Ja lõpuks — näeme, et kolm aastakümnet kestnud koguduse tegevust on Taevane Isa õnnistanud ja kogudusest on saanud ajajooksul elujõuline ja tugev pere. Selle eest kuulub tänu ka koguduse rajajatele ja kõigile koguduse tööst osavõtjatele.

Lembit Pütsep

Ristimine aga mitte selle lahjendamine

THOMAS VAGA

Jutlus EELK Vancouveri kogudusele:

Issandas armsad ristitud inimesed, lapsed ja vanemad. Me kõik oleme lugenud või kuulnud Jeesuse imeteost Kaana pulmas. Jeesus tegi teo, mis jäi inimestele elavalt meelde. Jeesus tegi teo, millest räägitakse veel tänapäeval nii usklike kui uskmata keskel. See tegu ei kustu inimeste meeltest siis, ega kustu ka tänapäeval. See ei kustu ka tulevikus.

Jeesus Kristus on teinud ühe suure teo ka meie elus, sinu ja minu ning meie laste elus, mis ei peaks meil kunagi ununema ega meelest kustuma. Teame et Kaana pulmas muutis Jeesus vee veiniks oma sõna autoriteediga. Aga kas me teame ka millise teo Jeesuse sõna autoriteet ja püha vägi on meie kes-

kel ja meie kohal korda saatnud? See tegu ei peaks meil kunagi ununema!

See tegu on püha ristimine. Mis on püha ristimine? Mis juhtub selles? Mis annab püha ristimine meile, ja kuidas see on meid muutnud? Jumala sõna vastab neile küsimustele. Loeme püha Pauluse kirjavastust Tiitusele, et püha ristimine on *uuestisündimise pesemine*, mis meile on *antud* Jumala meie Õnnistegija halastust mööda ja mitte meie õiguse tegude pärast (Tiitusele 3:5). Uuestisündimise pesemine tähendab muudatust meie elus, mis on suurem kui veiniks tegemine. Inimene, kes usub ja teab, mis temale on Jeesuse sõna läbi juhtunud ristimises ei nori ega targuta küsimuse kallal, kas Jeesus

Jh. 2:1—11.

oma Kaana pulma imega kiidab heaks veini joomise või mitte. Inimene, kes tunnistab, et ta on saanud uuestisündimise pesemise ristimises ja elab kui uus inimene Kristuses, ei ole huvitatud veini joomisest või mitte joomisest — ta on huvitatud vaid Kristuse Vaimu joomisest, nagu Paulus õpetab efeslastele (5:18): "Ärge joovastuge viinast (veinist), kust tuleb õnnetu elu, vaid saage täis Vaimu..."

Ristimises sünnib, et laps või täiskasvanu, kes ei ole varem ristitud, tuuakse kontakti veega Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel, nagu Jeesus Kristus ise käskis, et inimestele peab tegema, et nad saaksid õndsaks. Jeesus ütles: "Kes usub ja keda ristitakse, see saab õndsaks." (Mk. 16:16) Ristimise kaudu inimene pääseb (muutub) Jeesuse jüngriks: Jeesuse järelkäijaks, Jeesuse omaks. Loeme Matteuse evangeeliumist Jeesuse sõnu:

"Minge siis ja tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse..." (Mt. 28:19) Ükski inimene ei sünni loomuliku, lihalise sündimise läbi Jeesuse omaks ega Jumala lapseks. Inimene peab muudetud saama selliseks. Inimesi, nagu Jeesus selgesti ütles, peab *ümbertehetama* Jeesuse omadeks ja Jumala lasteks. See sünnib ristimise ja usu, ristimise ja õpetamise kaudu. See sünnib Jeesuse sõna õpetamise ja kuulmise kaudu, mis annab meile usu (Ro. 10:17). Me oleme lihtsalt sündinud normaalsel moel. Selle tagajärjel ütles Jeesus, oleme maised ja lihalised, kes ei päri ega pääse taevariiki (Jh. 3:5.6). Ainult

see, ütles Jeesus, kes on Vaimust, ülevalt sündinud: sündinud Jumala teo läbi Jeesuses Kristuses ja Püha Vaimu pühitsusel, pääseb Jumala omaks ja taevariiki. Kõigile neile, kes on saanud Jeesuse omadeks ristimise ja usu läbi ütleb Jeesus: "Vaata, mina olen iga päev teie juures maailma-ajastu otsani!" (Mt. 28:20)

Ristimine on tee ja uks Jeesuse omaks saamisele. Ristimine on inimese muutmine maisest taevaliseks. Ristimine, loeme kirjast Galatlastele, on Jeesuse Kristusega kaetud saamine: "Sest nii paljud kui teid on Kristusesse ristitud, olete Kristusega riietatud." (3:27). Ristimises antakse meile Jumala poolt uus hingeline ja vaimne välimus ja iseloom. Ristimise läbi saame õndsaks, nagu varem lugesime Markuse evangeeliumist: 16: 16! Mis tähendab sulle õndsaks saamine? Martin Luther õpetab Väikeses katekismuses, et see tähendab pattude andeksandmist, pääsemist surmast ja kuradi väest ning annab igavese õndsuse kõigile, kes seda usuvad, mida Jumala sõnad ja töötused kuulutavad. Õndsakssaamine tähendab Jumala lapseks saamist. *Usu seda!* Me saame Jumala lasteks sest meid ühendatakse Kristusega ristimises: *loe Roomlastele 6:4—5.*

Väga selge ja õpetliku seletuse selle kohta, mis juhtub, missugune muudatus sünnib ristimises, annab üks meie sajandi suurimaid norra luterlike teoloogide ja Jumala sõna sulaseid Ole Hallesby oma raamatus "Laste ristimine ja täiskasvanute pöördumine". Nii kirjutab Hallesby:

Alguses (s.t. lapse sigitamisest ja sündimisest alates) tuuakse laps elavasse kontakti kogu patuse inimkonnaga, ja seega patu looja ja valitseja kuradiga. Lapse varajane alateadlik, kuid isiklik elu on täidetud ja vormitud selle patuse elu mõju all. Jumal aga kohtab seda päritud patust elu sel momendil kui Tema sigitab lapse uuesti pühas ristimises. Tähendab, et Jumal annab lapsele uue vahekorra kogunisti uut sorti eluga, headuse eluga. Jumala enese eluga. Me ristime lapsi, sest see on lubamatu, et me annaksime pahale elule ainuõiguse lapse elu üle. Uuesti sündimises saab väike osa lunastusest, mis Kristus on kogu inimkonnale ära teeninud. Sellest saab osa igaüks, kes isiklikult ei keeldu temale kuuluvat osa sellest vastu võtmast. — O. Hallesby, »Infant Baptism and Adult Conversion».

Seda on mitmel inimesel palju raskem uskuda kui et Jeesus muutis vee veiniks. Põhjuseks on lihtsalt, et me oleme ristimise hoolimatu ja patuse eluga nii ära lahjendanud, et inimesed ei suuda lihtsalt uskuda, et kõik see võib tõesti sündida inimestele. Meie käitumine vaidleb sellele vastu ja seepärast on seda nii raske uskuda. Kuid, nagu Paulus tunnistab: "... ega siis nende uskmatu meel tee tühjaks Jumala ustavust? Mitte sugugi! Kindel on, et Jumal on tõemeelne, olgugi, et iga inimene on valelik..." (Ro. 3:3.4).

Lähme nüüd ristimise positiivse teo juurde. Hallesby märgib, et laps ei ole suuteline Jumala armule *ei* ütlemata, nagu täiskasvanu on. Seepärast võib Jumal takistusteta anda lapsele osa täielikust lunastusest ja õndsusest

Märkame aga, et mis juhtub ristitud lastele on, et vanemad, täis-

kasvanud hakkavad kohe lapsele õpetama takistusi, mis Jumala armutööle võib ette seada. Hallesby teeb terava analüüsi selles küsimuses. Laps õpib takistusi kasutama, et Jumala armutöö ei pääse enam elaval viisil lapsele ligi. Alguses ei tule need takistused lapse enese käest vaid tema vanemate ja täiskasvanute poolt. Teda ümbritsev ühiskond on põhiliselt huvitatud kõigest muust kui õndsusest Kristuses. Tema eest ei tehta järjekindlalt eestpalveid; tema läheduses ei austata Jeesust Kristust avalikult; teda ei tooda koguduse keskele, et ta oleks teiste usklikte osaduses. Nagu Hallesby märgib, puudub täiskasvanuil enestel tihti isiklik usk ja osadus Jumala Vaimuga — nad on unustanud, et ka nemand on kord muudetud olnud ristimise läbi, et nad on kord riietatud Kristusega ristimises. Nad ei kannata Kristust enese elus ja tegevuses, vaid nad kannavad maailma, oma liha ja vahest isegi kurjuse hilpe. Kuna nad ei oska eneses näha ristimise läbi tehtud Jumala tegu, siis nad ei näe ka seda lapses. Nad ei suhtu lapsesse usulisel, vaid ilmalikul tasemel, ka koosviibimisel seoses lapse ristimisega. Miks muidu on meil niisugune sõna seoses ristimise pidutsemisega kui "joodud"?

Tõsikristlik, luterlik viis lapse ristimise pühisemiseks, ütleb Hallesby, on et me kohtleme last kui täisõiguslikku pühade osaduse, koguduse, kiriku, Kristuse ihu liiget. Võrdlen seda ristimise unustamist kujutatud olukorraga, kus Jeesuse Kristuse sõna väega tehtud veini oleks hakatud veega segama. Seda oleks hakatud lahjendama, seda

oleks hakatud veeks tagasi muutama. Seoses ristimisega juhtub, et meie oma liha, maailma ja kurat hakkavad uskmatus vett valama sellesse uue veiniga täidetud uude lähkrisse, mis on vastristitud lapsuke, Jeesuse jünger. Ristimise mõju ja väge hakatakse lahjendada, mis lõpuks viib ristitu tagasi patu ja surma valdusse, millest ta ristimise läbi Jumala teoga ja armus Jeesuses Kristuses sai päästetuks. Mõned võivad raputada uskmatuses pead, või isegi muiata või käega lüüa sellise õpetuse peale. Ristimine on aga luterliku, kristliku kiriku õpetuse ja hingehoiulise töö alus. Me raputame pead, me muiame, me eitame, sest meie ei usu täiesti, sest meie ei käitu täiesti usus oma ristitud laste vastu. Me tahame ise teha ja näha, selle asemel, et me tunnistasime ainult Jumala tegu ja nägemist meie kohal ning meie laste kohal. Mida peame tegema, sest me ju ei ole kunagi rahul enne kui saame teada, mis meie võimuses, oskuses ja korda saatmise jõus on. Kõigepealt, õpetab Hallesby, peame olema teadlikud, et paha ehk patt meis enestes, maailmas ja lapses püüab iga hinna eest teda ja meid tagasi vallutada enda valdusse. Me ei või unustada ega alla anda patule. Kui oleme ristitud, kirjutab Paulus, siis oleme surnud patule koos Kristusega, et koos temaga üles tõusta usu läbi, et elada Jumalale. Patt ei valitse siis meie ega meie laste üle.

Laste suhtes, õpetab Hallesby, peame kohtlema neid ristimise momendist peale kui üht võrdset liiget pühade osaduses, eesmärgil, et

laps pääseks juba alateadvuses Jumala tundmisele *meie püha ja uskliku* käitumise, elu ja tunnistuse kaudu. Kanname Kristust ise, kes on meile kätte antud ristimises. Oleme ise pühad Jumala Püha Vaimu abiga ja kohtleme lapsi samasugustena. Muidu, märgib Hallesby, lapsest kaob see Jumala antud hinge-elu ja Püha Vaimu osadus, mis talle ristimises sai antud. Kui laps saab vanemaks, kahe aastastest peale, siis soovib ta, et talle õpetatakse Jeesuse sõna, teo ja Vaimuga.

Mida oleme õppinud ristimise läbi? Õppisime, et Jumala arm on võrdne kõigile, nii täiskasvanuile kui lastele. Kristus on kõigi Lunastaja ja Issand. Ristimine näitab, et meie lunastus on Jumala tegu ja muudatus meis, mitte meie eneste tegu. Jumala armumajanduse seisukohalt on kõik võrdsed, lapsed ja täiskasvanud. Nii laps kui vana võib saada muudetuks Kristuse Jeesuse poolt, võib olla Kristuse kädel ja kanda Kristust eneses. Elame ise ja õpetame oma lapsi elama kui need, kes on uueks saanud ristimises Täisverd ristitud inimene tunnistas täie panusega: "Ent nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minu sees! Ja mida ma nüüd elan lihas, seda ma elan usus Jumala Pojasse, kes mind on armastanud ja on iseenese annud minu eest." (Gal. 2:20) Ärgem unustagem Jeesuse suurt tegu meie ja meie laste kohal: uuestisündimise pesemine, mis meile on antud Jumala meie Õnistegeja halastust mööda ja mitte meie õiguse pärast. Olgem ristitud ja mitte lahjendatud ebasu mõjul.

Vello Mänd 50 a.

EELK Stockholmi Peapiiskopliku koguduse esimees, Vello Mänd, pühitses 19. juunil k.a. oma viiekümnendat sünnipäeva. Pealekasvavast põlvkonnast jõudis tema esimesena juhtivale kohale suuremas eesti pagulasorganisatsioonis. Kuna Mänd on tegev koguduse juhatuses juba kümme aastat, olles esimeheks kaheksa aastat, kerkis tema sinna veel enne juhtkonna noorendamist nõudvat diskussiooni.

Kuigi kogudus omab ilmekaid kogemusi võrdlemaks kahe generatsiooni tegevuslaadi, jätame selle ja tõstaksime esile vooruse, mis näib olevat uuel sugupõlvel. Selleks on demokraatlik sallivus, mis sugugi ei tarvitse tähendada nõrgemat sisu ega pehmemat meelust.

Vello Mänd pärineb rahvuslikult ja ideoloogiliselt teadlikust, aktiivsest eesti kodust. See tähtis asjaolu moodustab aluse tema kujunemisele, kui ta Tallinna Westholmi kooli kooliõpilasena jätkas oma kooliteed paguluses Stockholmi Eesti Algkoolis, mille ta lõpetas esimese lennu koosseisus, siirdudes edasi Stockholmi E. gümnaasiumi ja sealt Stockholmi ülikooli. Üliõpilasena astus Mänd viivitamata Eesti Üliõpilaste Seltsi, mis oli olnud tema isa akadeemiline kodu ja sai selleks ka pojale. Juba 1953. a. leiame teda eestseisuses ja sellest peale kuni tänapäevani on ta olnud rakkemitesuguseis ülesandeis, olles esi-

Vello Mänd

mees, kui EÜS pühitses Stockholmis oma 100-aastast juubelit.

Saadud treening arendas mitmesuguseid võimeid ja kinnitas iseloomu. Kuid selle hindamiseks läheb vaja silma. Sest Mänd on vaikne, sõbralik, lahke, harmooniline inimene. Tema ei tüki esile. Tema ei tõsta kära. Tema ei armasta intriige. Tema võtab ülesandeid endale ja viib neid võimaluste piirides maksimaalselt läbi. Temale võib toetuda. Teda võib usaldada. Ta ei lase tühjal-tühjal esile kerkida. Kui ta midagi ütleb, siis on sellel alus, kas asja tundmisest, asja õigest hindamisest, või asja reaalsesse vahekordadesse asetamisest. Vello Mänd loob rahulikku meeoleolu ja sõbralikkust oma ümber.

Küllap need kvaliteedid üheserialalises oskusega teda edasi viisid elukutselises tegevuses kindlustustegevuse alal. V. Mänd on osakonnajuhataja kindlustusseltsis "Skandia".

Mitmed teised organisatsioonid hindavad meiega koos neid võimeid. Mänd on Eesti Rahvusfondi juhatusliige juba pikemat aega, ta on Eesti Komitee Asemikekogu liige, ajalehe "Teataja" toimetuse nõuandva kogu liige. Mõni aasta tagasi valis EELK kirikukogu Vello Mänd konsistoriumi assessoriks, mis on eesti vabarahvakiriku juhtiv organ. Kuueküüm-

nekuuc koguduse tegevus üle maailma toimub eesti oma seaduse alusel, nagu see Eesti Vabariigis kehtestati ja hiljem seadusepärast kohandati pagulasoludele.

Vello Mänd on abielus Lilian Karin sünd. Korvet'iga ja neil on kaks tütart.

Me õnnitleme juubilari ja soovime temale head tervist, viljakaid aastaid tema mitmesugustes vastutusrikkastes ametites, rahu ja õnne perekondlikus elus ja Jumala õnnistust, kelle ustav sulane Kristuses on Vello Mänd.

K. Veem

OSKAR PUUSEPP in memoriam

*Jumalaga ühes käies
suudame elada oma elu
täies ulatuses.*

Joh. Köpp

Täna teie sängitate õp. Oskar Puuseppa maise rändamiserüü viimsele puhkusele. Kaua ja heledalt põlenud maise elu ja ustava jumalariigi töö küünal on lõpule põlenud. Koos leinaja abikaasaga teie seisate lahkunu viimse unevoodi juures, et tema vaimu ja hinge elava kristliku usuga, palve ja igavese elu lootusega anda Jumala kätte. Ma seisan palves teie keskel, et jagada teie leina ja kaotust ja samas ka teiega koos tänada Jumalat kõige armu, abi ja paljude õnnistuste eest, mida õp. Oskar Puusepp võis kogeda oma elus alates ajast, mil ta kooliõpilasena siirdus Eesti Vabadussõtta, et võidelda meie rahva idavaenlase vas-

Oskar Puusepp

ta ja siis elada kaasa kõigele sellele, mida meie rahvale tõi selle kangetaliku sõja võidukas lõpp. Tuleval aastal oleks möödunud 60 aastat, mil Lõuna-Eestist pärinev Oskar Puusepp lõpetas Eesti Vabariigi Sõjakooli ja võis siis kuni Eesti vabaduse vägivaldse kustutamiseni 40 a. tagasi, end ohvitserina pühendada Eesti sõjaväele ja Eesti riigile. Kapten Oskar Puusepp pääses Jumala armu ja ime läbi kommunistlikust hävitusest. A. 1941—1945 meie leiame teda kommunistmivastase võitluse idarinde kompanii ja pataljoni ülemana. 1944 tabas Oskar ja Aino Puuseppa raske kaotus ainsa poja surma läbi rindevõitlejana. Kevadel 1945 saabus suure sõja lõpp. Järgneb vangipõlv Belgia sõjavangi-laagris ja alles siis algab Oskar Puuseppale ja tema abikaasale uus elu, mille ta pühendab usuteaduse

õpinguile ja alates a. 1952 EELK kirikuõpetaja ametile, milliseid ülesandeid ta suure hoole, ustavuse ja armastusega täidab Saksamaal, New Yorgis ja pikema aja jooksul Portlandi ja Seattle kogudustes. 48 aastast Eesti rindeohvitserist sai usuteaduse üliõpilane ja EELK vaimulik, kes oma usutööd elava sõna ja sisuka usulise töö materjalide kaudu võis teostada ligi 28 pikka aastat.

Saates armastatud ametivenda igavikuteele, ma teen seda EELK Chicago praostkonna koguduste, õpetajate ja esimeeste nimel, teile kõigile kristlikku kaastunnet avaldades Õnnistegija sõnadega: "Teie süda ärgu ehmu! Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse. Minu isamajas on palju eluasemeid."

Rudolf Kiviranna

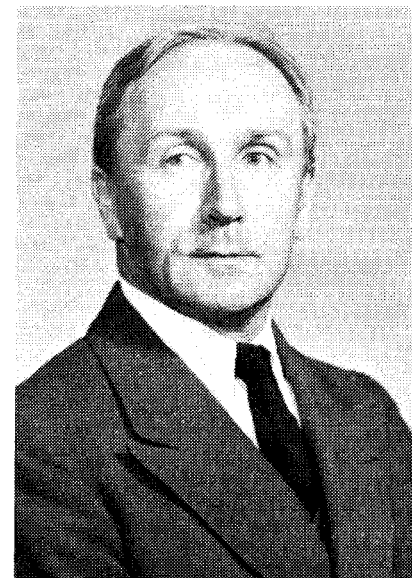
23. juulil 1980

Oskar Pastik in memoriam

Oskar Pastik lahkus reedel, 2. mail 1980 kell 2 Kalifornias.

Ametivend sai raske halvatus ja viibis kaks nädalat koomas. Ta on võinud nüüd jätta jumalaga maise eluga, oma armastatud abikaasa, tütre ja omastega ja järgneda Jumala kutsele ja asuda teele igaviku isakodu suunas, mis meile on valmistatud Jumala armastuse poolt ristilöödud ja ülestõusnud Kristuse läbi.

Ametivend oli pikemat aega kodumaal Narva-Jõesuu koguduse hingekarjane. Ta oli sündinud a. 1904 ja võis möödunud aastal tähistada oma 75-ndat sünnipäeva.

Oskar Pastik

A. 1927 ta abiellus Alma Luusiga, kellega ta oli ühiselt käinud Halliste kodukoguduses leeris. A. 1977 nad võisid tähistada oma abieliu kuld-juubelit. Oskar Pastik lõpetas ülikooli usuteaduskonna a. 1930 ja siirdus prooviaastale Narva praost Jakob Jalajase juurde. 6. septembril 1931 valiti ta Narva-Jõesuu koguduse hingekarjaseks, millisele kohale ta ordineeriti 8. novembril 1931. a. piiskop Jakob Kukke poolt. Ta asub hoole ja armastusega tööle, jäädes sinna kuni ta oli sunnitud koos koguduseliikmetega põgene-ma sissetungiva kommunismi eest. Hingekarjase ja jutlustaja ameti

kõrval oli ta usuõpetajaks Narva-Jõesuu algkoolis ja a. 1934—38 Narva Ühisgümnaasiumis. Põgenikuteekond viib teda Saksamaale, kus ta teenib Nürnbergi ning ümbruskonna eestlasi. USA-s ta on aastakümneid pühendanud enda jõu ja armastuse vabatahtlikult Eesti Kiriku ja koguduste teenistusse, tehes seda EELK Chicago Praostkonna vikaar-õpetajana. Ütleme ustavale ametivennale: puhka oma Jumala ja Õnnistegija rahus. Kandku Sinu töö igavikuvilja inimsüdametes.

Rudolf Kiviranna

HILLAR PÕLD in memoriam

Pastor Hillar Põld sündis 7. sept. 1911 Kosel praost Harald Põllu ja Selma, sünd. Kirselt teise pojana. Lõpetas Vestholmi gümnaasiumi, seejärel Tallinna Konservatooriumi klaveriklassi (prof. Antropoff). Seejärel asus ta Tartusse hakates õppima usuteadust. Oli väga tegev Eesti Kristliku Üliõpilasühingu juhatuses. Korraldas EKÜ suvipäevi, mis teimusid Vasulas, Rannamõisas, Toris jm. EK Ühingu oli üliõpilaskodu Vallikraavi tänaval, hiljem Tiigi tänaval Maarja kiriku läheduses, kus peeti teoloogilisi ja äratuslikke vaimulikke koosolekuid. Lõpetas usuteaduskonna veel enne teaduskonna sulgemist bolševike poolt.

Prooviaastal viibis õp. Muru (Tartu-Petri) ja õp. Haameri (Tartu-Pauluse) juures. Veel 1944. aasta lõpul asus ta Pärnus kogudusetööle ja abiellus Tori praost Reidaku (Reitag) tütre Ireenega. Abielust sündisid poeg Joel ja tütar Anna-Leena. Pikemat aega tegutses H. Põld Simuna koguduse hingekarjajana. Muuseas põles kiriku katus maha ja tuli uuesti katta eterniitplaatidega. Pärast oma abikaasa Irena surma (30.4.71) asus Hillar Põld uuele tööpõllule Juuru koguduses. Juurust oli tal hõlpsam igakuistele Usuteadusliku Instituudi kursustele Tallinna sõita. Neil kursustel pidas ta loenguid süsteemaatika, kirkuloo ja praktilise

usuteaduse aladel, eriti dogmade-loo kohta. Peale selle töötas ta EELK agenda ja piiblitõlke komisjonides. Viimastel aastatel Juurus takistas ta tegevust suhkruhaigus. Teda põetas 3 aastat teine abikaasa Selma. Aprillis 1980 osutus tarvilikuks kirurgiline sekkumine. Seda lõikust ei talunud suhkruhaigusest nõrgestatud organism Hillar Põld suri 29. apr. öösel. Ta maeti Sinunas 6. mail I abikaasa Irene kõrvale. Leinama jäid abikaasa Selma, poeg, tütar ja kaks lastelast.

Ps. 74

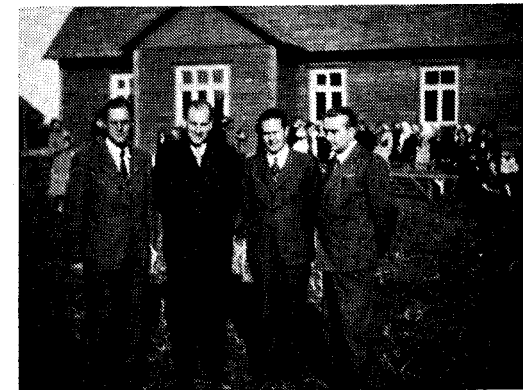
Toomas Põld

Lõikusepühaks

ELMAR KUUSLER

LK 12: 16—21.

Võiks ju küsida: Kas meil on üldse mõtet pühitseda lõikusepäha ja pidada lõikusepäha jumalateenistust? Meil, inimestel, kes elavad suurlinnades, kes päevast päeva tallavad tänavakive või sõidavad küll maa all, küll maa peal. Kes võib olla terve suve jooksul ainult mõned korrad on näinud suvetuultes hõljuvaid viljavälju ja kellel ei ole ühte ruutjalga maad, millele meie oleksime võinud külvata või millelt oleksime võinud lõigata. Tundub, nagu oleks neil häältele meie keskel õigus, mis ütlevad lööge käega kõigile neile vanadele kommetele ja traditsioonidele, mis seotud eesti maa ja mullaga. Kohanege uute olude ja kommetega, mille ette elu meid seab. Need on inimesed, kes mõt-

Tall. praostk. noortepäev Randveres 1943. Vasakult: Hillar Põld, R. Koolmeister, R. Kiviranna ja Georg Klaus

levad, et isamaa ja kodumaa on sarnane ülikonnaga, kui vana on läbi kantud, siis ostan lihtsalt uue. Kui meie rahva eelmised põlvned oma kodukiriku võlvide all astusid lõikusepähal kogudusena Jumala palge ette, siis ei seisnud nad seal, kui need, kes kõik oleksid kirjutanud oma enese usinuse, virguse ja hoolsuse arvele, vaid nad seisid seal veendumuses ja tänutundes, et Jumal oma abi ja õnnistusega oli nendega olnud. Nad ei seisnud seal, mitte selliste mõtetega nagu rikas mees, kellest kõneleb meie tänane evangeelium: "Hing, sul on palju vara tagavaraks mitmeks aastaks, ole nüüd rahul, söö, joo ja ole rõõmus." Nad mõistsid, et külluseski ei

olene kellegi elu sellest, mis tal on. Kui sageli olid võõrad väed ja võimud käinud üle eestlaste maa, suitsevad ahervarred, valatud veri ja pisarad tähistasid igakord nende teed, riisusid ja röövvisid kogutud tagavarad ja ellujäänututele jäi ainult haganatega segatud leib igapäevaseks toiduks. Hilisematele eesti põlvedele on sageli kaduma läinud see teadmine ja tunne, et nende töö ja elu seisab Jumala käes. Neil on palju rohkem sarnadust selle rikka mehega, kelle põllumaa oli hästi vilja kannud ja kellest kõneleb evangelium.

Kord aastate eest, kui selja taha jäi ja silmist kadus kodurand, muutusid kõik tagavarad, mida olime korjanud ja kogunud meile suureks nulliks. Ainult paar kohvrit oli kõik, mis päästa suutsime ja mis meile jäi. Oli neid, kes olid veel vaesemad. Minu silmi ees seisab grupp eesti sõdureid Danzigi sadamakailt. Neil kellelgi ei ol-

Juudi tarkus

Peaasi ei ole õppimine vaid teod.
*

Käsuõpetust võib võrrelda kahe teega: üks tulest, teine jääst. Valid ühe, põled ära, valid teise, külmud. Kumma sa valid? Mine keskelt läbi!

Talmud, Hagigah 2:1

Maailm toetub kolmele alusele: käsuõpetus, jumalateenistus, armastusteod.

Siimon Õiglane (Isade mõtteterad 1:2)

Maailm toetub kolmele alusele: tõde, õigus, rahu.

Simon ben Gamliel

nud rohkem vara kui ainult igaühel haavatud käsi sidemega kaelas. Ka nemad olid need, kes olid lootnud oma eneste tagavaradele, oma enese julgusele, vaprusele ja vahvusele.

Rikast meest nimetab Jumal meie tänastes Pühakirja sõnades meeletuks. Ta oli kogunud enesele küll tagavara, aga ta ei olnud rikas Jumalas. Temal puudus see teadmine ja tunne, et tema elu ei ole mitte kogutud tagavaradest, vaid Jumalast. Sellepärast oli ta nii lühinägeline ega suutnud näha selles, et tema põllumaa oli hästi vilja kannud, oma töös ja elus Jumala õnnistust ja sellepärast ei leidnud ta ka tänusõnu Jumalale.

Lõikuse läbi on Jumala, igavese Isa helde käsi leiba ja toitu jaganud inimestele ja rahvastele maailmas. Lõikusepühal on meie kohus Jumalat tänada selle eest, siis ei ole meie inimesed, keda Jumal nimetab meeletuks, vaid inimesed, kes on rikkad Jumalas.

Maailm on alati lõpetamata... See nõuab meilt pidevat tööd ja lakkamatut leiutamise huvi, sest oleme ju Looja kaasloojad.

Simcha Bunim

Kui seisame Jumala ees, siis ta ei küsi, kas uskusid Jumalat, vaid kas kohtlesid oma kaasinimest austasti?

Talmud, Schabbat 3 a

Maailm on meile uus igal hommikul. See on Jumala and. Sellepärast peab inimene ennast pidama iga päev uuestisündinuks.

Baal Schem Tov

Tõlkinud ENDEL KÖPP

Jumala kutsel lahkus siit maailmast
Tartu Maarja koguduse õpetaja

Richard Sisask

sünd. 19. novembril 1909

surn. 10. mail 1980 Tartus

Ps. 121

Mälestavad leinas
EELK PEAPIISKOP
JA KONSISTOORIUM

Jumala kutsel lahkus meie keskelt
õpetaja emeritus

Oskar Puusepp

sünd. 29. aug. 1898 Vana-Antslas

surn. 22. juulil 1980 Portlandis, Oregonis

Ps. 120

Mälestavad leinas
EELK PEAPIISKOP
JA KONSISTOORIUM

Ilmu s

CONFESSIO AUGUSTANA

Augsburgi usutunnistuse 450 juubeliaasta eestikeelne väljaanne
Hind Rkr. 15.— + saatekulu; US dollari 4.50 koos saatekuludega

---

1980. a. sügisel ilmub

Richard Koolmeister, PÜHA TEE — VIA SACRA — jutlustekogu
Ettetellimine kuni 31. okt. 1980. a. hind Rkr. 50.— + saatekulu Rkr. 5.— Skandinaavias ning mujal US dollar 14.— koos saatekuludega. Hiljem hind Rkr. 75.— + saatekulud Rkr. 5.—, US dollar 19.— koos saatekuludega.

Rudolf Kiviranna, JUMAL ON MEIE ABI
Jutlustekogu

"EESTI KIRIKU" TELLIMISHINNAD 1980 ilmub kuus korda aastas

Asukohamaa	Val.	Aastas	Poolaastas	Uksiknumber
Rootsi	kr.	40:—	22:—	7:50
Austraalia	AD	8.—	4.50	1.50
USA ja Kanada	\$	10.50	6.—	2.—
Inglismaa	£	3.50	2.—	0.60
Saksamaa	DM	20.—	11.—	4.—
L-Ameerika	US \$	10.50	6.—	2.—

Lennupostiga

Austraalia	AD	11.—	6.—	2.—
USA ja Kanada	\$	13.—	7.—	2.50
L-Ameerika	US \$	15.—	8.—	3.—

SIHTASUTUS EESTI VAIMULIK RAAMAT

Box 450 74

S-104 30 STOCKHOLM 45

Postgiro 44 42 62—0

Pank: Svenska Handelsbanken

Eesti Kirik Nr. 5—1980 ISSN 0422—7026